

Els grans magatzems de la guerra

Tan greu és que una multinacional dels míssils pague les vacances d'un funcionari del Ministeri de Defensa britànic? I si regala un Rolls Royce a un príncep saudita? Els escàndols que aquestes setmanes esclaten a Londres han reactivat una campanya que travessarà els Estats Units i Europa amb la pretensió de fer tremolar una indústria perillosa com poques: la de les armes.

El B-2 Stealth Bomber fabricat per la nord-americana Northrop Grumman és en aquests moments, amb un preu d'un bilió de dòlars, l'avió de guerra més car del mercat —recordeu el nom de Northrop Grumman, perquè el tornarem a veure aviat—. El segon lloc l'ocupa el C-17 Globemaster de la Boeing, que té un cost de 232 milions. L'èxit de vendes de Boeing, tanmateix, és un helicòpter. Val 50 milions i la seua marca és bastant coneguda fins i tot pel públic que no acostuma a visitar aquesta mena de grans superfícies: AH-64 Apache Attack.

Cap de les dues companyies no ocupa les primeres posicions del rànquing. El sector, d'ençà la fi de la guerra freda, ha experimentat una reducció considerable a conseqüència de la concentració. Són, això sí, les joieries de luxe d'una llista de la compra que s'ha incrementat en 18,5 punts en tan sols dos anys: "El motiu principal d'aquesta pujada en la despesa militar mundial són els Estats Units, que acaparen gairebé la meitat del total. Després d'una dècada de reduccions en l'equipament militar durant el període 1987-1998 i augments moderats fins al 2001, els canvis en la doctrina i l'estratègia política nord-americana després dels atacs de l'11 de setembre de 2001 han provocat l'ús de sumes impressionants i imprevistes. Bona part dels diners s'han aconseguit mitjançant suplementes per cobrir les operacions d'invasió de l'Afganistan i l'Iraq, i altres activitats anti-terroristes. Sense aquestes apropiacions de l'erari públic, la despesa global el 2003 hauria estat tan sols d'un 4%." L'Institut de Recerca per a la Pau Inter-

nacional d'Estocolm (SIPRI) fa enguany el seu trentè aniversari i es compromet a continuar divulgant les dades més inquietants d'un comerç que es fa en silenci però que alça els crits de la humanitat. No és poesia vana: dels més de quatre milions de persones assassinades en conflictes bèl·lics en la dècada dels noranta, el 89% van ser civils. S'estima en 500.000 les morts que causen anualment les armes mitjanes i petites.

A petició d'EL TEMPS, el SIPRI ha confeccionat una taula comparativa per comprovar el nivell de seguretat i control que diferents països exerceixen sobre les empreses armamentistes. Les conclusions fan feredat. Entre aquests estats, havíem indicat també la Xina. La raó per la qual no hi apareix és perquè no hi ha dades ni legislació oficials. Tanmateix, l'Institut considera la despesa militar de 2003 realitzada per aquest país supera els 32 bilions de dòlars, xifra que la col·loca en cinquena posició, darrere dels EUA, el Japó, el Regne Unit i França. L'equip analista del SIPRI ha anat més enllà i ha redactat una segona llista tenint en compte que pagar un dòlar no significa el mateix per a les diverses economies nacionals: d'acord amb aquest criteri, més realista, la Xina es converteix en el segon país, amb 151 milions relatius de dòlars, i, sorprenentment, immersa dins la més completa foscor de la desinformació.

Però el pitjor encara està per venir. Ho explica Ian Davis, director executiu d'una altra de les grans veus contra el comerç d'armes, BASIC (British-American Security Information Council): "El que és infinitament més preocupant és

EL B-2 Stealth Bomber fabricat per la nord-americana Northrop Grumman és en aquests moments, amb un preu d'un bilió de dòlars, l'avió de guerra més car del mercat.

que en el cor del comitè d'intel·ligència que sustenta la política d'expansió armamentista dels EUA i el Regne Unit continuen sent els mateixos responsables de l'actual fracàs. A llarg termini, aquests nivells de despesa són simplement, des del punt de vista econòmic i des del polític, insostenibles.”

De moment Washington ja ha escollit les companyies de fabricació d'armes i serveis relacionats amb armament que s'enduran el bo i millor de les inversions a l'Iraq el 2004: entre les quatre més destacades hi ha Vinnell Corporation. Que qui és Vinnell Corporation?, doncs una subsidiària que encobreix el nom de Northrop Grumman, vet-ho ací. S'endurà 48 milions de dòlars.

Expedients estranys. John Porter era un funcionari del Ministeri de Defensa britànic. Cobrava 28.000 lliures l'any, uns 42.000 euros que, si pensem en el preu de la vida a Londres, és un salari mitjà per a una família. Per això va aixecar sospites que l'esposa de Porter lluirà vestits de disseny, a pesar que el seu marit digués que eren regals de BAE

Systems. També resultava sospitós que el matrimoni tingués butxaca suficient per dedicar les vacances a recórrer el Carib. La dada definitiva, però, va ser que les vacances les tinguera quan, segons el seu calendari laboral, havia d'estar treballant a l'oficina.

La vida d'un conegut de Porter, el director d'operacions de BAE, Steven Mogford, suscitava igualment perplexitat. Mogford va aturar una investigació interna de l'empresa segons la qual quedava al descobert un “forat” de més de 60 milions de lliures (90 milions d'euros) que havien estat sostrets dels beneficis per pagar “companyia sexual”, viatges a Califòrnia i Espanya, i fins i tot un preciós automòbil Rolls Royce al príncep Turki bin Nasser d'Aràbia Saudita.

En aquests moments, Porter i Mogford es troben sota arrest per corrupció i sota la grapa de l'Oficina de Fraus Greus, que ha assegurat aquesta setmana que engega “una intensa i llarga investigació”. Això serà, és clar, si el primer ministre Tony Blair no ho impedeix, tal com va fer l'estiu passat amb l'afer Day,

quan BAE va contractar per a un dels seus despatxos més lucratiu un altre dels membres del Ministeri de Defensa, un altre John, John Day. El diari *The Guardian* i el programa *Money*, de la BBC, per si de cas, en mostraven els documents de l'escàndol el dimecres dia 6 d'octubre.

A alguns no els sorprendria gens que el Govern Blair tallara el camí de les pesquises: “La premsa en va plena –deia a començament d'octubre el periodista econòmic Johann Hari en les pàgines de *The Independent*–, de murmuracions sobre l'encaixada de mans accidental entre Jack Straw i el tirà de Zimbabwe Robert Mugabe. Tanmateix, els de BAE Systems, la gent que vengué a Mugabe les eines per refermar la seua tirania, han estret també entre les seues mans els programes de la darrera conferència de Brighton sense ni una sola ganyota de disgust. Aquest és tan sols un dels molts rastres de sang que ens condueixen al si del Partit Laborista.”

Per comprendre l'efecte d'aquestes notícies entre les organitzacions internacionals pel desarmament hem de fer marxa

Mesures de control sobre les empreses d'armament

1. ACORDS INTERNACIONALS
2. REQUERIMENTS DE L'USUARI
3. CONSELLS A LA INDÚSTRIA
4. PENES

Alemanya

- (1) Codi de Conducta de la Unió Europea (CCUE). OSCE: criteris d'exportació d'armes convencionals. Llei Wassenaar de control d'exportació d'armes convencionals i equips tecnològics d'armament. Destrucció i prohibició d'us, producció i venda de mines antipersona.
- (2) Certificat d'acceptació del CCUE de l'estat o de l'empresa. Certificat Internacional d'Importació.
- (3) Els exportadors poden demanar informació dels compradors i assessoria política al Govern.
- (4) Deu anys de presó per l'exportador sense llicències o amb informació fraudulenta i pèrdua de futures llicències.

Estat espanyol

- (1) Codi de Conducta de la Unió Europea (CCUE). OSCE: criteris d'exportació d'armes convencionals.
- (2) Una agència governamental ha de concedir un certificat per poder importar "material de guerra". Altres materials armamentistes només necessiten un certificat de la mateixa empresa venedora.
- (3) No se n'especifica cap.
- (4) Presó i multes pel valor del doble de la venda.

EUA

- (1) Codi de Conducta de la Unió Europea (CCUE). OSCE: criteris d'exportació d'armes convencionals. Llei Wassenaar de control d'exportació d'armes convencionals i equips tecnològics d'armament.
- (2) Certificat federal i no reexportació en material classificat com a equipament militar. Certificat de l'Oficina de Defensa per al Control del Comerç si el material es transfereix, l'usa o el compra un destinatari diferent del que figura en el certificat.
- (3) Oferir informes si es demanen.
- (4) Deu anys de presó i un milió de dòlars o ambdós. Suspensió, revocació o prohibició de futures vendes, o articles o serveis.

Regne Unit

- (1) Codi de Conducta de la Unió Europea (CCUE). OSCE: criteris d'exportació d'armes convencionals. G7: declaració sobre no-prolifерació d'armes. P5: guia nacional per a armes convencionals.
- (2) Certificat estatal i obligació de no reexportar.
- (3) El Govern n'ofereix informes si li'ls demanen.
- (4) No se n'especifica cap.

Rússia

- (1) OSCE: criteris d'exportació d'armes convencionals. Llei Wassenaar de control d'exportació d'armes convencionals i equips tecnològics d'armament. Guia estatal P-5.
- (2) Les institucions executives de la Federació han de supervisar la mercaderia i els productes, el desenvolupament de la manufactura i els procediments d'acord amb les guies del Govern.
- (3) No se n'especifica cap.
- (4) No se n'especifica cap.

re i reprendre el fil des del principi. Quin és el vaixell de guerra més car del mercat?, l'Aircraft Carrier de BAE Systems, amb un preu d'1,5 bilions de dòlars. BAE construeix avions, creuers, artilleria, míssils i sistemes de navegació espacials per a accions militars. Amb base als EUA i el Regne Unit, la companyia aca para dos terços de l'exportació d'armes, adreça un 77% de la seua producció a la guerra i rep el major mos del 55% del pressupost reservat pel Govern de Lon-

cretament el príncep Andrew), d'ajudar BAE a vendre armes. La part provinent del Departament de Garantia de Crèdit per a l'Exportació seria de 227 milions de lliures i uns 100 milions la desviació econòmica del mateix Ministeri de Defensa. La pregunta, en aquest cas gairebé d'or, és a què ve aquest inusitat suport a una indústria que en general representa tan sols el 0,3% del mercat laboral i el 2,8% de les exportacions britàniques. I greu com els fraus de Porter i Mogford

EL TEMPS

des a les subvencions a empreses armamentistes. L'ONG pacifista Campaign Against Arms Trade (CAAT) quantifica la injecció de diners públics en 888 milions de lliures (1.332 milions d'euros), i BASIC apunta més aviat als 936 milions de lliures. Aquestes dues entitats cíviques acusen la diplomàcia, fins i tot l'exèrcit i també la família reial del Palau de Buckingham (con-

és el fet que la sobrecàrrega d'aquesta despesa ha significat directament 11,83 milions de lliures més en els impostos que cal pagar entre els ciutadans del Regne Unit en 2003-2004. "Els estalvis que el Govern proclama haver fet amb les ajudes a les companyies armamentistes britàniques no arriba a 125 milions de lliures –assegura Andrew Wood, de CAAT–, o sigui que, basant-nos en arguments econòmics, l'exportació d'armes hauria de parar-se ara mateix."

BAE té la seu central a Bristol. Uns 130 països en són clients. La plantilla de BAE és de 90.000 treballadors directes i indirectes i les vendes en el 2003 han superat la barrera dels 12 bilions de lliures (18 bilions d'euros). El 28 de setembre ha adquirit Alphatec per 88,4 milions de lliures amb la intenció de "consolidar la producció de sistemes d'integració i fusió de dades, processament de signes i multiintel·ligència que necessita el Departament de Defensa britànic i les agències de serveis secrets". Aquest és un camp en el qual BAE "ha de ser la firma dominant", augura Mark Ronald, membre de la directiva. Per cert: un dels seus directors no-executius és l'exsecretari de Defensa sota la presidència de Mar-

L'èxit de vendes de Boeing és aquest helicòpter. Val 50 milions i la seua marca és bastant coneguda fins i tot pel públic que no acostuma a visitar aquesta mena de grans superfícies: AH-64 Apache Attack.

manes, aquesta informació va ser publicada. L'organisme responsable fou el Congrés dels Estats Units: l'informe s'anomena *Grimmet Papers*, perquè Richard F. Grimmet va ser l'encarregat de dirigir la confecció d'un estudi que ha necessitat cinc mesos per redactar-se i un any per sortir a la llum. Preparats, llestos, endavant: els EUA encapçalen la cursa seguits del Regne Unit, Rússia, França i, a major distància, la Xina i Ucraïna. En un tercer estadi queden Alemanya, Itàlia i Israel.

Si els venedors us causen sorpresa, els compradors us impressionaran. Els *Grimmet Papers* els cataloguen en dos grups, tot i que algunes nacions pertanyen indistintament a tots dos. La primera selecció fa referència als estats amb contenciosos per incompliment dels drets humans: Turquia, Aràbia Saudita i Indonèsia, a més dels també productors Israel i la Xina. El segon ordre de nacions pertoca a àrees de conflicte militar i consumidors amb un mateix proveïdor, això és, un mateix exportador garanteix

A la fira de Farnborough, d'armament, s'anunciaren vendes de 20 bilions de dòlars

armament als dos participants en la batalla: Pakistan i l'Índia, la Xina i Taiwan, Angola i Zimbabue, Turquia i Grècia.

Aquests, parafrasejant el periodista Hari, són els rastres de sang que ens condueixen al si de les guerres. Ara més que mai, són rastres frescos, difícils d'esborrar. A Estocolm, Londres i Washington hi ha —cada dia més— gent que creu que l'esforç d'aturar la sagnia paga la pena.

Victorià Jiméñez
(Londres)

garet Thatcher i un dels pesos pesants del Partit Conservador Michael Portillo, que fou també secretari del Tresor.

A la fira, no vages. La novetat de BAE Systems és un submarí atòmic, un destructor tipus 45 batejat amb el nom d'Astute. Les darreres enquestes assenyalen que el 72% dels ciutadans britànics serien contraris a la seua venda —i de qualsevol altra arma— a cap altre país del món, i un 61% opinen que no s'ha de comerciar amb armes ni tan sols amb els estats membre de l'OTAN. Per tant, podríem dir que el Govern laborista no va mostrar gaire sensibilitat social quan, al juliol, va enviar Patricia Hewit, secretària d'Estat, a inaugurar la Fira de Farnborough. Hi participaren 47 empreses i més de 150.000 inversors, i s'hi anunciaren vendes per valor de 20 bilions de dòlars. Era una fira de la indústria de l'armament, la cita més important del sector el 2004. Cal dir que en l'edició de l'any 2002 hi oficiaren Geoff Hoon, llavors secretari de Defensa, i el mateix secretari d'Exteriors, Jack Straw.

Per tenir una visió àmplia, però, necessitaríem els detalls de les exportacions globals de l'any 2003. Fa escasses set-

Museu d'Història de Catalunya

Cultura Museus

viu la història!

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Hores
De dimarts a dissabte: 10 h - 19 h
Dimecres: fins a les 20 h
Dijumenges i festes: 10 h - 14,30 h
Dilluns no festes: tancat

Museu d'Història de Catalunya
Pl. Pau Vila 3, Barcelona
T: 932 254 700
www.mhcat.net
mh.cat@generalitat.net